

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیات الولاية

آیه ۸- سوره مبارکه حمد- آیه ۶

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

ترجمه

ما را به راه راست (در عقاید و علوم و اخلاق و اعمال) هدایت کن (و بر آن ثابت قدم مدار)

مَعَاشِرَ النَّاسِ، أَنَا صِرَاطُ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمِ الَّذِي أَمَرَكَمُ بِاتِّبَاعِهِ ثُمَّ عَلَيَّ مِنْ بَعْدِي. ثُمَّ وُلِدِي مِنْ صَلْبِهِ أَهْمَةٌ (الْهُدَى) يَهْدُونَ إِلَى الْحَقِّ وَ بِهِ يَعْدِلُونَ ثُمَّ قَرَأَ: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»...

ای مردم، من راه صراط مستقیم خداوند هستم که شما را به پیروی آن امر نموده و پس از من علی است و سپس فرزندانم از نسل او که امامان هدایت هستند، به حق هدایت می کنند و به یاری حق به عدالت رفتار می-کنند. سپس پیامبر (صلی الله علیه و آله) قرائت فرمود: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم تا آخر سوره.

حضرت رسول الله (صلی الله علیه و آله) خود تفسیر سوره حمد را برای مردم بازگو می کند و حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) را چون خود و فرزندانش صراط مستقیم می خواند. بدین ترتیب سوره حمد با تفسیر پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) دربرگیرنده فضایل حضرت رسول الله (صلی الله علیه و آله) و حضرت امیرالمومنین (علیه السلام) و اهل بیت (علیهم السلام) می باشد و خواندن این سوره در تمام نمازها گویی یادآوری است برای مسلمین تا از راه علی (علیه السلام) و خاندانش منحرف نشوند و در واقع همان پیام غدیر است. (خطبه غدیر)

حاکم پدر ابو محمد عبد الله بن احمد با سلسله سند از ابی بریده در تفسیر آیه شریفه اهدنا الصراط المستقیم نقل میکند که صراط مستقیم یعنی صراط مصطفی صلی الله علیه و آله و صراط اهل بیت مصطفی صلی الله علیه و آله.

عبد الله بن عباس شاگرد علی علیه السلام در تفسیر آیه اهدنا الصراط المستقیم گفته است ای بندگان خدا بگوئید اهدنا به حب نبی صلی الله علیه و آله و اهل بیت گرامیاش.

سعید بن جبیر از ابن عباس نقل کرده که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود یا علی؟ انت طریق الواضح و انت الصراط المستقیم و انت یعسوب المؤمنین ((یا علی تو طریق آشکار و صراط مستقیم و سرکرده مؤمنان هستی)).

جابر بن عبد الله انصاری میگوید پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله فرمود ان الله جعل علیاً و زوجته و ابنائه حجج الله علی خلقه و هم ابواب العلم فی امتی من اهتدی بهم هدی الی صراط مستقیم ((خدای سبحان علی علیه السلام و همسر و فرزندان را حجت‌های خود بر مردم قرار داده است و آنان باب‌های علم برای امت من هستند. هر کسی در جست و جوی هدایت توسط آنان باشد به صراط مستقیم هدایت میابد)).

ابی جعفر الباقر علیه السلام از پدر و او از جدش نقل کرده است که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: من سره من اراد ان یجوز علی الصراط کالریح العاصف و یلج الجنة بغير حساب فلیتول ولی و وصی و صاحبی و خلیفتی علی اهلی علی بن ابی طالب علیه السلام و من اراد ان یلج النار ((هر کسی مشتاق است که از پل صراط مثل باد تند پاییزی بگذرد و خود را بدون حساب به بهشت جاویدان برساند، ولایت ولی و وصی و صاحب و خلیفه من علی بن ابی طالب علیه السلام را بپذیرد و بر دل بسپارد. و هر کسی می‌خواهد در آتش جهنم سرنگون شود، ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام را رها کند. به عزت و جلال

پروردگام سوگند، علی علیه السلام باب الله است هیچ کسی وارد نمیشود، مگر از آن باب و او صراط مستقیم است علی علیه السلام آن کسی است که خداوند، در روز قیامت از ولایت او سؤال خواهد کرد. (منبع: شواهد التنزیل القواعد تفضیل ص ۴۱ الی ۴۳)

ترجمه مجمع البیان فی تفسیر القرآن

در معنای «اهْدِنَا» ما را هدایت فرما این وجوه گفته شده است:

۱- پایداری بر دین حق

ما را بر دین حق ثابت قدم و پایدار کن و اگر چه خداوند با لطف خود همه مردم را هدایت نموده است ولی گاهی انسان دچار لغزش شده و افکار باطلی بر دل و قلبش خطور میکند بنا بر این بجا است که از خدا بخواهد او را بر دین حق استوار بدارد و روشنی بیشتری باو دهد که سبب استقامت و پایداریش گردد همانطور که خدا میفرماید:

«وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى» «۳» (کسانی که هدایت و روشنی یافته‌اند هدایتشان را افزون کند) در استعمالات مردم هم نظیرش زیاد دیده میشود مثلاً کسی که مشغول خوردن است و دیگری باو رسیده میگوید: بخور یعنی ادامه بده.

۲- پاداش و جزاء

بما پاداش راه راست و دین حق را عنایت کن نظیر آیه کریمه «يَهْدِيهِمْ رَبَّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ» (سوره سونس-آیه ۹) (خداوند به آنان بسبب ایمانشان پاداش میدهد) بنا بر این معنای «اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» این است که ما را به بهشت که پاداش ما است هدایت فرما مؤید این وجه است آیه کریمه «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا» (سوره اعراف آیه ۴۳)

۳- برای آینده

ما را در آینده عمرمان نیز براه راست هدایت فرما همانطور که در گذشته هدایت فرمودی
خواستن آنچه هست!

باضافه- گاهی ممکن است دعا برای چیزی باشد که حاصل است مانند آیه کریمه «رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ» (خدایا بحق حکم فرما) و معلوم است که خدا بجز حق حکم نمیکند. یا قرآن از زبان ابراهیم میگوید. «وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ» «۳» (روزی که کسان بر انگیخته میشوند مرا خوار مگردان) که بر فرض هم نمیخواست خدا او را خوار نمیکرد.

و همانطور که گفتیم خود خواستن و دعا عبادت و انقطاع بسوی خدا از خلق است و احیاناً فائده و مصلحت دیگری نیز ممکن است در همین خواستن نهفته باشد همانطور که ما با اعتقاد به یگانگی خدا و منزّه بودنش از همه عیوب اذکاری را چون:
لا اله الا الله، الحمد لله، و سبحان الله می‌گوییم.

و نیز امکان دارد که چیزهایی برای ما در صورت سؤال و در خواست دارای مصلحت بوده و بدون آن مصلحت نداشته باشد و خدا ما را براه راست قبلاً هدایت فرموده زیرا میدانست که ما از او در خواست خواهیم کرد.

منبع: پایگاه های اطلاع رسانی تدبر، حرم حضرت امیرالمومنین سلام الله علیه، تبیان

معاونت فرهنگی تربیتی

مرکز آموزش های غیرحضوری حوزه های علمیه خاوران

<http://vufarhangi.whc.ir/>